

Країнознавство як навчальна дисципліна

У сучасній методиці викладання іноземних мов країнознавству відводиться важлива роль. При вивченні іноземної мови іноземні студенти опановують не тільки мовні знання, навички та мовні вміння, а й знайомляться з географією, історією і культурою країни мова якої вивчається.

На факультеті міжнародної освіти Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» країнознавство є дисципліною, призначеною для іноземних студентів початкового етапу навчання в обсязі 20 годин у осінньому семестрі і 30 годин у весняному семестрі. Загальний обсяг курсу - 75 годин, з них лекційні - 6, практичні - 44, самостійна робота - 25 годин [3, с. 153].

Країнознавство - це елективний курс, в результаті якого здійснюється загальне ознайомлення іноземних студентів з географічним положенням, природними умовами, населенням, історією, культурою, освітою, наукою України.

Дисципліна «Країнознавство» здійснюється в умовах поступового оволодіння іноземними студентами російською/українською мовою як іноземною і має соціальний, лінгвокраїнознавчий, педагогічний зміст, в результаті якого необхідно вирішити два завдання:

- визначити коло знань, якими можна оволодіти в аудиторний час;
- встановити послідовність введення країнознавчих знань.

Основним навчальним матеріалом з курсу «Країнознавство» є навчальний посібник для студентів-іноземців початкового етапу навчання, що базується на тематичному і хронологічному принципах [2]. При створенні даного посібника визначалися послідовність щодо подання тематичних блоків, а також завдання, що дозволяють уникати мовних труднощів сприйняття країнознавчої інформації і активізують базові знання учнів з російської/української мови.

Оскільки основною метою навчання іноземних студентів є їх мовна підготовка та оволодіння російською/ українською мовою в соціально-побутової, соціально-культурної, навчально-професійної та суспільно-політичній сферах спілкування. Це вимагає від іноземних студентів певної країнознавчої і лінгвокраїнознавчої компетентності.

Країнознавчих інформація, що задовольняє комунікативні, пізнавальні та естетичні потреби студентів-іноземців, стимулює їх мовну діяльність, сприяє формуванню комунікативних умінь в різних сферах спілкування і забезпечує стійкий інтерес до вивчення мови.

Країнознавство як навчальна дисципліна орієнтована на розвиток комунікативної компетенції, а також спрямована на формування як предметних, так і мовних знань і умінь у всіх видах мовленнєвої діяльності. Це допомагає студентам-іноземцям не тільки адаптуватися у новому мовному, соціальному та культурному середовищі, але й дає їм базові знання, необхідні для продовження навчання у вищих навчальних закладах України.

Курс «Країнознавство» є самостійною навчальною дисципліною і аспектом викладання російської/української мови, який передбачає, з одного боку,

вдосконалення навичок читання, аудіювання, говоріння, письма, і, з іншого - розширення лексичного запасу іноземних студентів з соціально-економічної, історичної, політичної і культурної тематики. В зв'язку з цим впливає ряд умов, з яких пріоритетними можна назвати наступні:

- поетапне оволодіння мовним матеріалом (від простого - до складного, від елементарних мовних зразків - до вміння здійснювати мовне звернення);
- взаємопов'язане навчання всім видам мовленнєвої діяльності на матеріалах текстів соціально-економічного і суспільно-політичного характеру;
- формування і розвиток предметної компетенції;
- впровадження і закріплення необхідної загальнонаукової спеціальної лексики і синтаксичних структур, характерних для наукового стилю мовлення;
- формування лексичних навичок за допомогою різних видів семантизації;
- розвиток навичок монологічного та діалогічного мовлення.

Практика викладання початкової дисципліни «Країнознавство» свідчить, що успішність навчання багато в чому залежить від узгоджених зусиль як викладачів мови так і викладачів предметників [3, с. 673].

На заняттях з країнознавства викладачу необхідно:

- враховувати рівень знання російської/української мови на кожному етапі навчання;
- використовувати тільки ті форми організації заняття, ті форми проведення, закріплення і контролю, які відповідають рівню сформованості у іноземних студентів навичок і умінь в певному виді мовленнєвої діяльності;
- дотримуватися поетапного дозування обсягу інформації, текстового матеріалу і домашнього завдання;
- дотримуватися припустимого на даному етапі темпу викладу пропонованої інформації.

Очевидно, що структурно-тематичним ядром організації навчального матеріалу, на базі якого реалізується пізнавальна задача, є текст. Зміст текстів відповідає комунікативним потребам іноземних студентів на кожному етапі навчання. Існують певні принципи відбору текстів з країнознавства, серед яких основними є:

- країнознавча цінність (інформативність): відбираються факти в пізнавально-виховному відношенні;
- сучасність;
- історизм;
- типовість;
- достовірність.

Названі принципи визначають основні параметри відбору навчального країнознавчого матеріалу, що сприяє досягненню комунікативних, пізнавальних та виховних завдань. У цьому відношенні місцевий країнознавчий матеріал, як допоміжний, є невід'ємним елементом змісту всього навчального процесу.

Особливістю викладання країнознавства є те, що пропонована дисципліна надається на ранньому етапі навчання, коли у іноземних студентів практично відсутній мовний досвід. Зважаючи на це найбільш важливе значення набуває лексична робота в аудиторії, тому що відсоток незнайомої лексики може досягати більше 50-70%. Крім того, для більшості студентів з Близького Сходу та Південно-Східної Азії є дуже складною фонетична організація російської/української мови. Тому при презентації лексики викладач-предметник повинен ретельно і досить довго приділяти увагу відпрацюванню вимови.

Головна освітня і пізнавальна мета курсу «Країнознавство» – ознайомлення:

- із сучасною незалежною Українською державою;
- з головними моментами історичного шляху, що пройшов український народ;

– з традиціями, культурою, наукою, освітою та духовним життям українського народу.

Курс «Країнознавство» дає уявлення про українців як про народ, який у складних історичних умовах зберіг свою самобутність, залишаючись активним учасником світового розвитку.

Література:

1. Щербаков В.И. Роль обществоведческой дисциплины «Страноведение» в овладении иностранными студентами русским/украинским языком. – Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 жовтня 2017 р.). – Харків: ХНАДУ, 2017. – С. 671-675.
2. Щербаков В.И. Страноведение: учеб. пособ. для студентов-иностранцев. – Х.: “Полосатая типография”, 2015. – 141 с. (http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/19394/1/Shcherbakov_Stranovedenie_2015.pdf)
3. Щербаков В.И. Создание учебного пособия по курсу «Страноведение» для иностранных студентов. – Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. / Тези XX Міжнародної науково-практичної конференції 2 - 3 червня 2016 року. – Х.: ХНУ, 2016. – С. 153-154.